

Dějiny Balkánu z lingvistického hlediska

V. – 19. století-současnost 2

中阿两党，两国人民革命的战斗的友谊万岁！

Moderní doba (19. století–současnost)

Jugoslávie do roku 1944 – srbochorvatština, slovinština

- ▶ Jugoslávie vznikla v roce 1918 jako jednotné Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (do r. 1929 oficiální název). Tyto tři národy vnímány jako tři větve jednoho národa, od r. 1929 větší snahy o „jugoslavizaci země“ – změna názvu, zákaz politických i jiných uskupení na nacionálním základě.
- ▶ Nestabilní země, velké rozdíly mezi regiony, řada Srbů vnímala zemi jako rozšíření Srbska, Srbové hrají prim ve státní správě i armádě. Král Aleksandar Karađorđević měl diktátorské tendence, nakonec zabit v r. 1934.
- ▶ Dobré vztahy se Západem i ČSR, spojení Malá Dohoda, po vraždě Aleksandra odklon, snaha o smíření se s Německem a Itálií. Země od r. 1941 ve válce s Německem, rozmáhá se komunistické hnutí, které nakonec vítězí v paralelní občanské válce.
- ▶ Jazyky: menšinové (maďarština, italština, němčina, albánština, rumunština), hlavní pak srbochorvatština a slovinština. Makedonština považována za dialekt srbštiny, Makedonie jako region neexistovala.
- ▶ Slovinština – do r. 1918 prostý, neprestižní jazyk, přesto obnovovaný (1833 gajova abeceda). Až po WWI první univerzita. Proniká mnoho germanismů. Později výpůjčky ze srbochorvatštiny a češtiny. Od 20. století větší snaha o purismus. Slovinština uznána v Jugoslávii za rovnou srbochorvatštině, svobodně vycházely publikace. Lingua franca státu nicméně nadále srbochorvatština.

ABDE € FGHI 2 JK L M N N O P R S W 4 3 3 T U V 7 4

ABCČDEFGHIJKLMNOPRSŠTUVZŽ

Provinces of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (1920-1922)

Oblasts of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (1922-1929)

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА (1929-1939), административна карта

Moderní doba (19. století–současnost)

Po 1945: makedonština

- Snahy o emancipaci makedonštiny již v průběhu 19. století. V dobách srbské nadvlády (1912-1915 a 1918-1941) snahy o srbizaci, za vlády Bulharů (1915-1918 a 1941-1944) o bulharizaci. Jméno Makedonie za Jugoslávie nepoužíváno, místo toho tzv. Jižní Srbsko. Makedonci až do roku 1944 jako Srbové.
- Komunističtí partyzáni v čele s J. B. Titem v roce 1944 uznali Makedonštinu jako samostatný spisovný jazyk a po válce i Makedonci jako samostatný národ.
- Bulharský pohled zůstává stejný – jde o politický krok s úmyslem zvětšit rozdíly mezi Makedonci a Bulhary.
- Nesouhlasili ani Srbové (pro ně jde o zmenšení srbského národa, jazyka i etnického prostoru a tedy významu).
- Řekům zase vadí název „Makedonie“ – ten je pro ně řecký. Snaha o „objektivizaci“ vlastních stanovisek.
- Makedonci ovšem nepochybně mají vlastní národní identitu. Po rozpadu Jugoslávie mírné vydělení a rychlé uznání samostatnosti (1991, 1993). Dnes problémy s albánskou menšinou (25,2%) a jejich jazykovými nároky.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

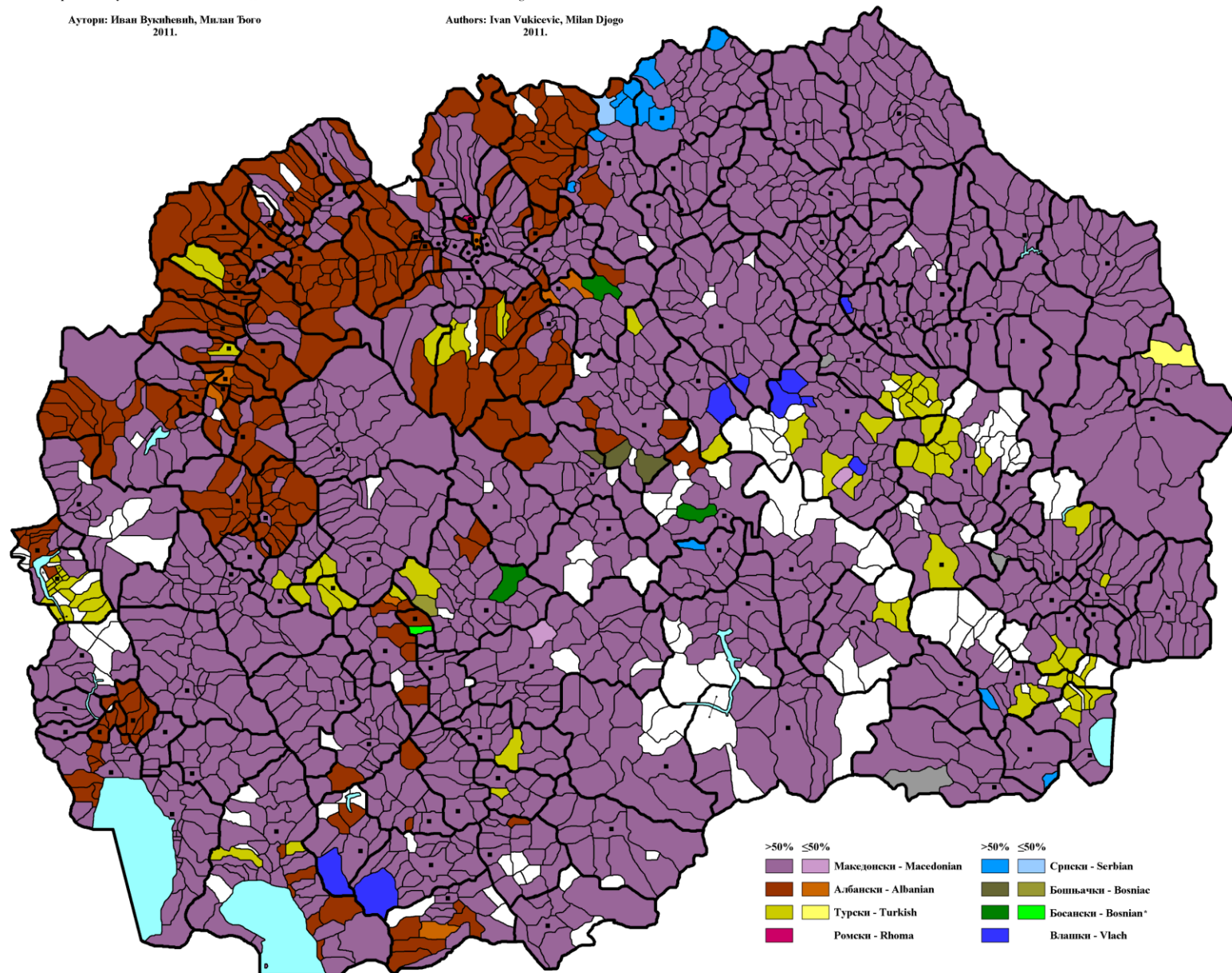
Језички састав по насељима
према попису становништва из 2002. године

Автори: Иван Вукићевић, Милан Ђого
2011.

REPUBLIC OF MACEDONIA

Linguistic structure by settlements
according to 2002. census

Authors: Ivan Vukicevic, Milan Djogo
2011.

* Босански је у резултатима пописа сврстан у групу Остали.
* Nasada Vlasinci и Отавци су у резултатима пописа наведени као део општине Дебар, уместо као део општине Центар Жупа.

* Bosnian is in the census results included in group Other.
* Settlements Vlasici and Otavci are listed in the census results as part of municipality of Debar instead as a part of municipality of Centar Zupa.

РЕШЕНИЕ

4.157.1.16/133

133

На Антифашиското собрание на народното ослободување на Македонија на заведување на македонскиот јазик како служебен јазик во Македонската држава.

Чл.1.-Во македонската држава како служебен јазик се заведува народниот македонски јазик.

Чл.2.-Ова решение влегува веднаш во сила.

Во манастирот "Св.Отец Прохор Пчински" на Илинден 2 август 1944 година.

За Антифашиското собрание на народното ослободување на Македонија.

СЕКРЕТАР

Л. Арсов

/Лjubчо Д. Арсов/

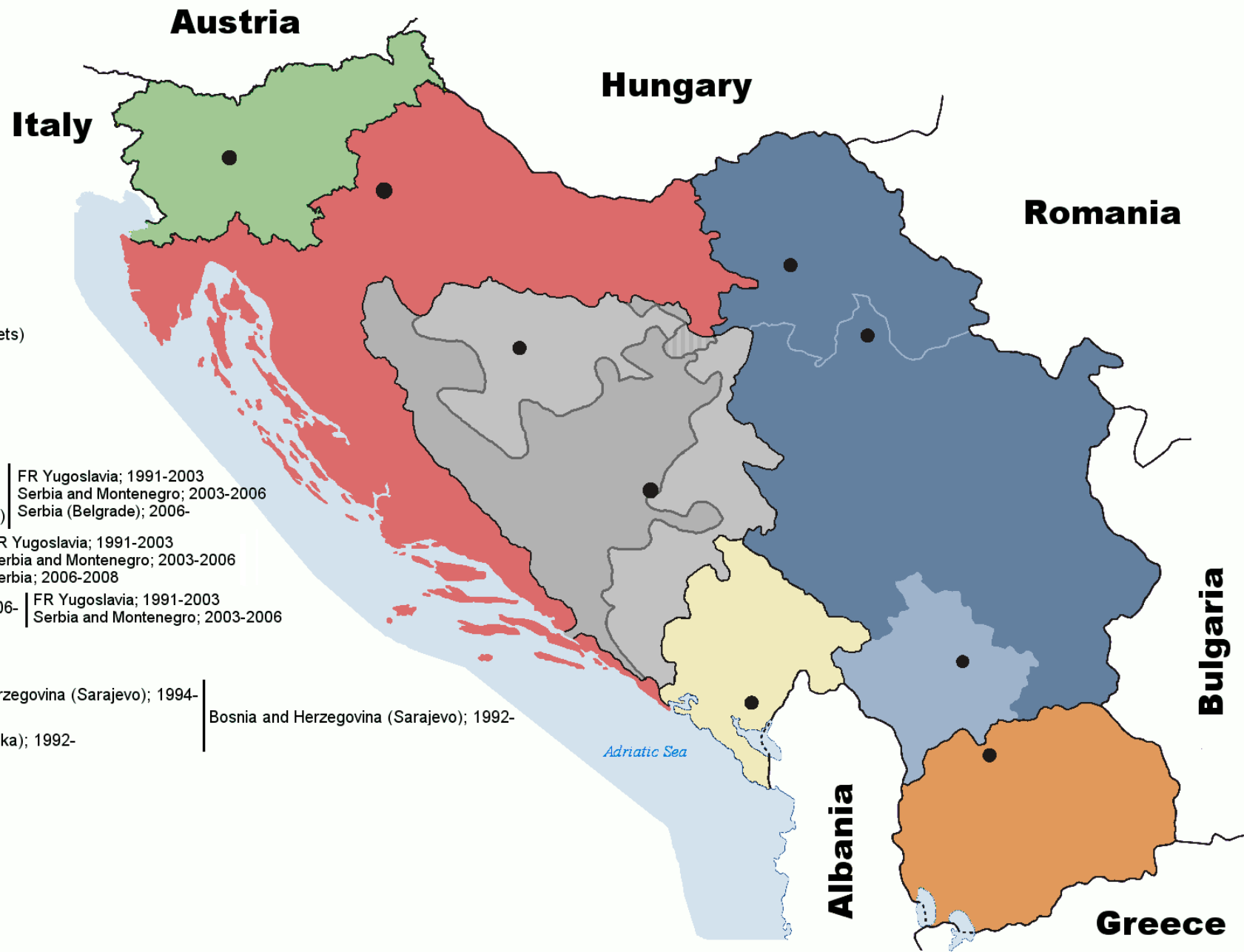
ПРЕДСЕДАТЕЛ

М. Андонов

/Методија Андонов Ченто/

Former Yugoslavia 2008

- capital cities (name in brackets)
- Slovenia (Ljubljana); 1991-
- Macedonia (Skopje); 1991-
- Central Serbia (Belgrade) | FR Yugoslavia; 1991-2003
Serbia and Montenegro; 2003-2006
Serbia (Belgrade); 2006-
- Serbia - Vojvodina (Novi Sad) | FR Yugoslavia; 1991-2003
Serbia and Montenegro; 2003-2006
Serbia; 2006-2008
- Kosovo (Pristina); 2008-
Status pending | FR Yugoslavia; 1991-2003
Serbia and Montenegro; 2003-2006
Serbia; 2006-2008
- Montenegro (Podgorica); 2006- | FR Yugoslavia; 1991-2003
Serbia and Montenegro; 2003-2006
- Croatia (Zagreb); 1991-
- Federation of Bosnia and Herzegovina (Sarajevo); 1994-
Bosnia and Herzegovina (Sarajevo); 1992-
- Republic of Srpska (Banja Luka); 1992-

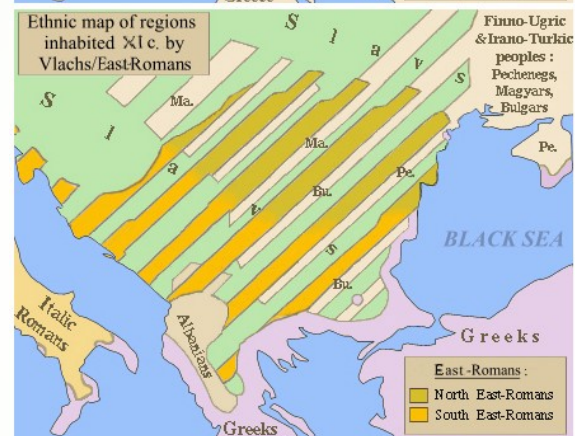
Moderní doba (19. století–současnost)

Po 1945: arumunština/y

- ▶ Skupina navzájem příbuzných dialektů vycházejících z mluvy romanizovaného obyvatelstva z doby Římské říše. Hojně ovlivněna okolními jazyky (slovanskými, řečtinou).
  - ▶ Hovoří se jí všude na jihu Balkánu v horách, dříve také na severu Dinár (Lika, Kordun) a také na Istrii. Lze vydělit (pojetí se liší) arumunštinu, megleno-rumunštinu a istro-rumunštinu .
  - ▶ Postupně se standardizuje, ale též vyučuje na školách.
-

EVOLUTION OF THE EAST-ROMANCE LANGUAGES THROUGH THE AGES

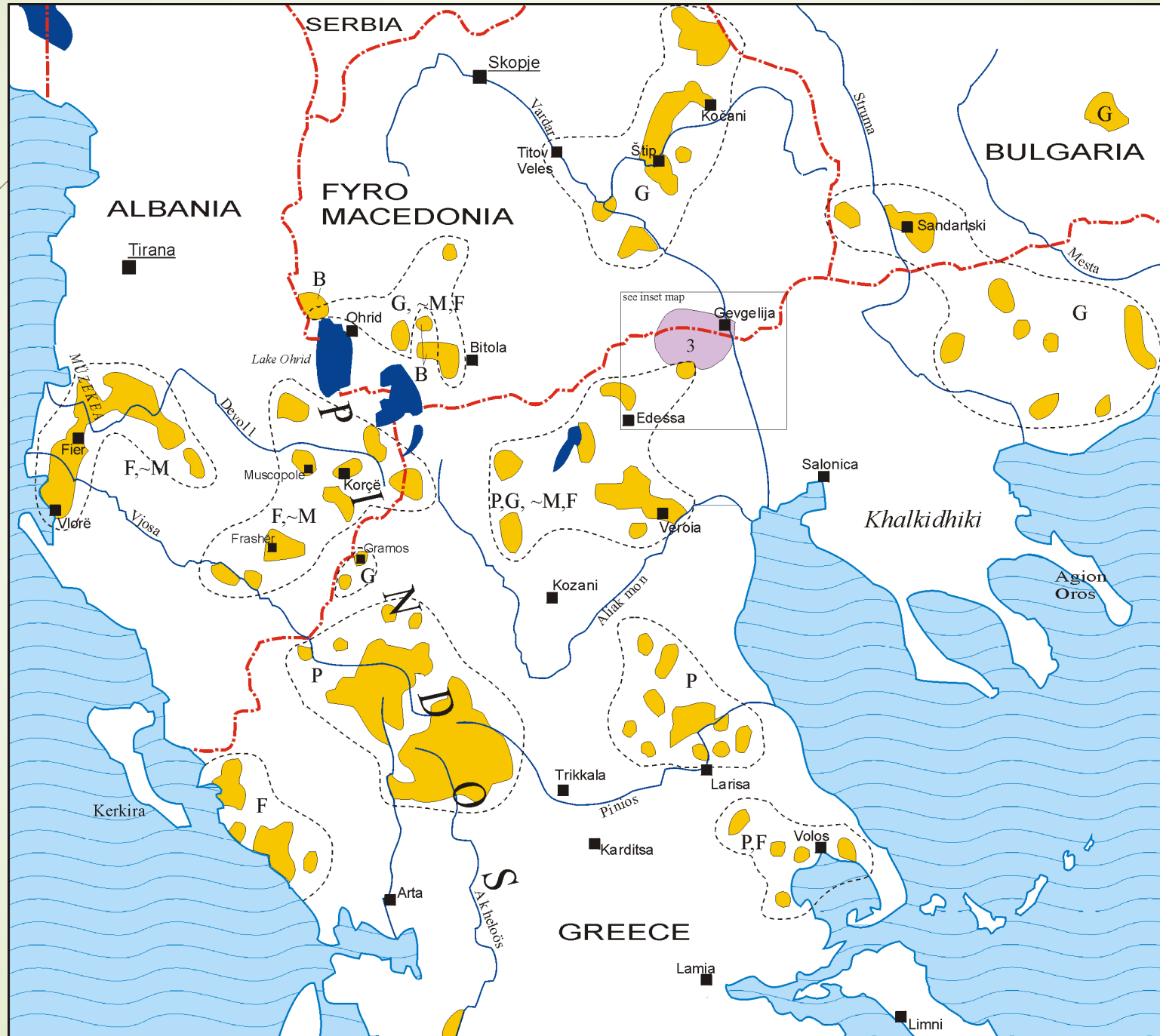
Since:

Spiridon Ion Cepleanu

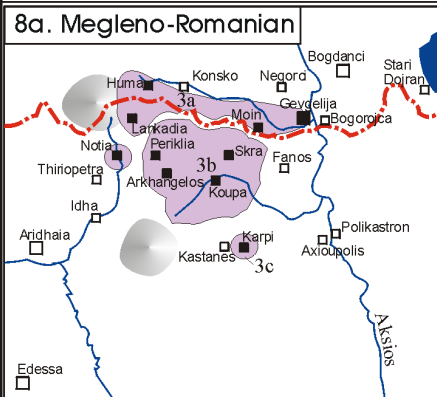
(ro) Stelian Brezeanu, *Romanitatea Orientală în Evul Mediu*, Ed. All Educational, Bucharest, 1999, p. 229-246 ;

(fr) Alexandru Niculescu, *Particularités du roumain parmi les langues romanes*, Ed. Encyclopedica, Bucharest, 1978 ;

(ro) Alexandru Rosetti, *Istoria limbii române*, 2 vol, Bucharest, 1965-1969 ;

South Balkano-Romance languages

SOUTH BALKANO-ROMANCE

- 1. North Aromanian**
 F farsherot
incl. muzekean
 M muscopolean
 B *dialect of Gopesh, Malovište, Beala de Sus, Beala de Jos*
- 2. South Aromanian**
 P pindian
incl. olympian
 G gramostian

Areas with close dialect distribution are banded by pecked line. Dialects spoken by majority shown by caps before tilde (~), those spoken by minority by caps after tilde.

- 3. Megleno-Romanian**
 a. northern
 b. central
 c. tsarnarekan (karpian)

- BOUNDARIES**
 national
 language
 areas with close dialect distribution

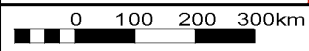
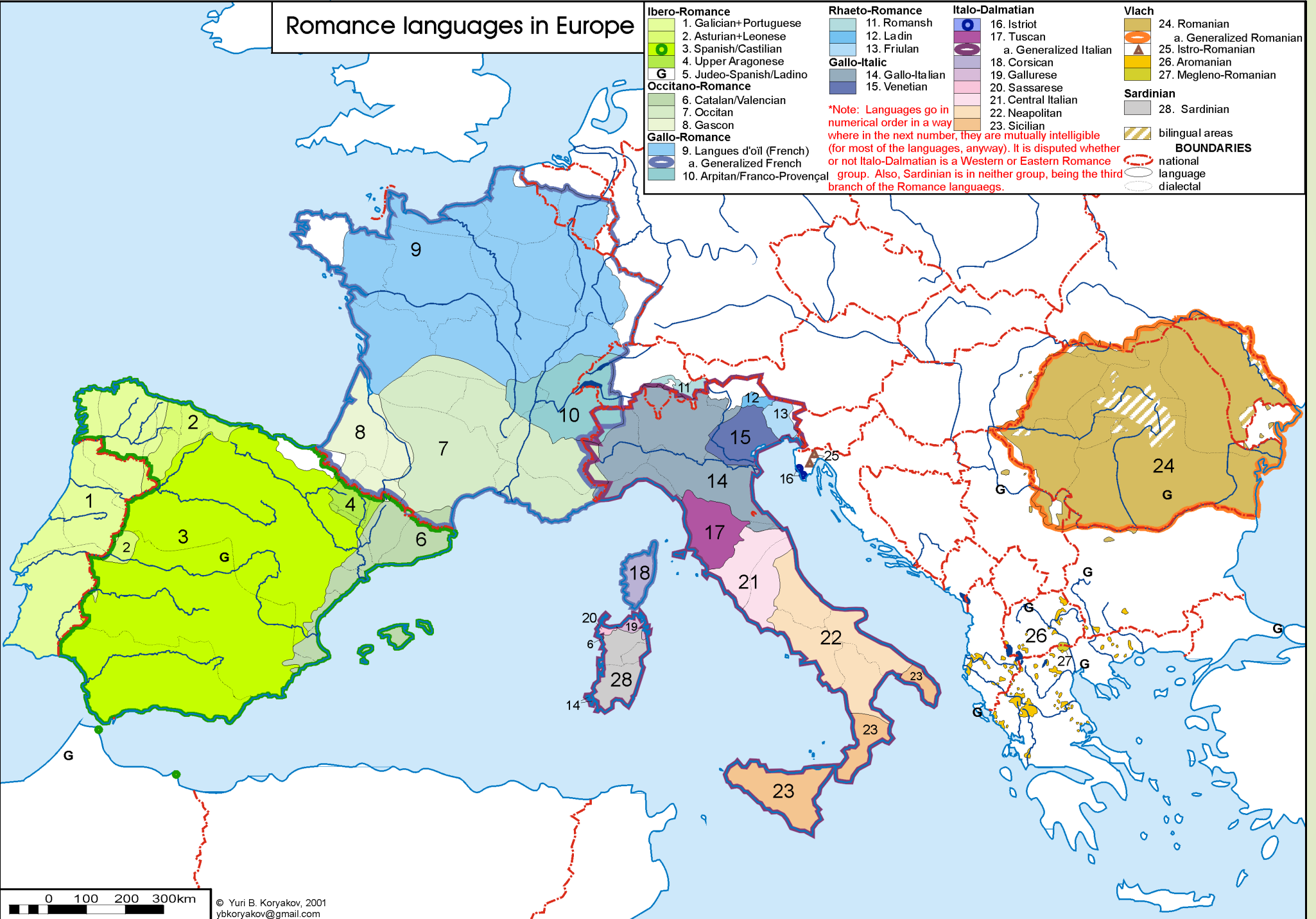
- PHYSICAL FEATURES**
 land features
 mountains (on the inset)

Romance languages in Europe

Ibero-Romance	Rhaeto-Romance	Italo-Dalmatian	Vlach
1. Galician+Portuguese	11. Romansh	16. Istriot	24. Romanian
2. Asturian+Leonese	12. Ladin	17. Tuscan	a. Generalized Romanian
3. Spanish/Castilian	13. Friulan	a. Generalized Italian	25. Istro-Romanian
4. Upper Aragonese	Gallo-Italic	18. Corsican	26. Aromanian
5. Judeo-Spanish/Ladino	14. Gallo-Italian	19. Gallurese	27. Megleno-Romanian
Occitano-Romance	15. Venetian	20. Sassarese	Sardinian
6. Catalan/Valencian		21. Central Italian	28. Sardinian
7. Occitan		22. Neapolitan	▨ bilingual areas
8. Gascon		23. Sicilian	BOUNDARIES
Gallo-Romance			○ national language
9. Langues d'oïl (French)			○ dialectal
a. Generalized French			
10. Arpitan/Franco-Provençal			

*Note: Languages go in numerical order in a way where in the next number, they are mutually intelligible (for most of the languages, anyway). It is disputed whether or not Italo-Dalmatian is a Western or Eastern Romance group. Also, Sardinian is in neither group, being the third branch of the Romance languages.

Moderní doba (19. století–současnost)

Po 1945: Bulharsko, Rumunsko, Řecko

- ▶ Bulharsko a Rumunsko po druhé světové válce obnoveny jako komunistické země. Moldavsko anektováno SSSR. Izolace od Západu.
- ▶ Řecko naopak obnoveno jako monarchie, 1967-1974 vojenská junta, posléze republika.
- ▶ Dochází k reformám pravopisu. Rumunština používána jak v Rumunsku, v Moldávii pod názvem Moldavština. Spíše dialekt rumunštiny, zapisuje se cyrilicí.
- ▶ V Řecku definitivně opuštěna katharévousa (1976), dále se hovoří pouze dimotíki. Jazyk slovanských Makedonců neuznáván jako Makedonština (obyvatelé jsou podle Ř. „slavofonní řekové) a nemá žádný menšinový statut.
- ▶ Přistoupení k EU: Řecko 1981, Bulharsko a Rumunsko 2007.

Moderní doba (19. století–současnost)

Balkán po roce 1989 – politická a jazyková situace

- Rozpad Jugoslávie mezi lety 1991-1995 vede k politickému ohraničování jazyků a jejich oddělování.
- Bosňáci uznáni pod jménem Muslimové jako národnost v roce 1971, Černohorci se vydělují již po 1945. (Bosňáci != Bosňané).
- Vzniká opět Slovinsko, Chorvatsko, Srbsko, nově Makedonie.
- Černá Hora se odděluje od Srbska (tehdy pod názvem Státní společenství Srbsko a Černá Hora) v roce 2006. V roce 2007 – nová ústava, černohorština prohlášena samostatným jazykem.
- Oddělení Kosova (2008) nepřináší samostatný jazyk.
- Bosna – tzv. daytonskou dohodou (1995) vnitřně rozdělena na Republiku Srbskou a Federaci Bosny a Hercegoviny. Vlastní regionální i federální instituce.
- Standardizace bosenského jazyka na počátku 21. století. Oproti srbštině i chorvatštině více tureckých výrazů.
- Následnickými jazyky po Jugoslávii tudíž slovinština, chorvatština, bosenština, srbština, černohorština, makedonština.

MARE MEDITERRANEUM

PERSICI
REGNI
PARS. Nigra Imperator
habet Sophy appellatur qui imperium
Saracenis & Turcis punitulum ablatum,
strenue quondam recuperat, continuo inter
rus atrocis bella font.

ORANUS
Eleatis olim SINUS
Arabum ARABICUS

**TURCICI
IMPERII
IMAGO.**

Mehmeti Atridanius est 70
reliqui ad hunc inclinamus pro
radione 20 ut 45 paralleliter.

Miliorum Germaniarum	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
Miliorum Italiae	00	12	24	36	48	60	72	84	96	100

REGNO ASSO
GUEVE
GUYE
Tigtemaon Reg

MARE
RUBRI PARS